UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM
Pedagogická fakulta

KLAUZURNÍ PRÁCE Z ČESKÉHO JAZYKA

Navazující magisterské studijní programy

Magisterské dvouoborové studium ČJL pro SŠ,

Magisterské dvouoborové studium ČJL pro 2. st. ZŠ

Magisterské jednooborové studium ČJL pro 2. st. ZŠ + SŠ

15. 12. 2021

Jméno a příjmení:
Aprobace:
Identifikační číslo:

	počet bodů
Stylistika	
Syntax	
Morfologie	
Lexikologie a tvoření slov	
Fonetika, fonologie a pravopis	
CELKEM	

Celkové hodnocení: **A** **B** **C** **N**

Student/-ka byl/-a seznámen/-a s výsledkem KP z ČJ

datum: podpis:

Přečtěte si přiložený text a odpovězte na následující otázky:

1. STYLISTIKA

1) a) Do jakého funkčního stylu byste zařadili přiložený text?

b) Jaké slohové postupy pse v textu uplatňují?

c) Jak je text členěn z hlediska horizontálního?

2) Uveďte dílčí téma

   a) odstavce pod perexem:

   b) předposledního odstavce:

   c) posledního odstavce:

3) Uveďte, jaké prostředky vertikálního členění se v textu uplatňují a s jakou funkcí.

prostředek: funkce:

4) Jakou funkci má v textu zvýrazněný první odstavec?

5) Z následujících výrazů z textu vyberte terminologická sousloví (PODTRHNĚTE JE). Odlište tak pevná terminologická sousloví od volných syntaktických slovních spojení - *radiouhlíková metoda, stojící kameny, drobné kamínky, satelitní snímky.*

2. SYNTAX

1. **Podtrhněte přísudek a určete jeho druh (DP).**

   a) *Když získal archeologickou koncesi, mohl začít stavět svůj tým.*

   DP:

   DP:

   b) *Trility jsou jakési kamenné pyramidy stojící na platformě z drobných kamínků.*

   DP:

   DP:

   c) *Ministerstvo mělo velký zájem o to, aby se záhada trilitů začala pomalu rozplétat.*

   DP:

   DP:

2. **Zapište GVV následujících větných celků, a to včetně alternativních forem větných pozic (pokud existují). Alternanty (A), vyplývající obvykle z jednoho slovního druhu užitého ve výchozím větném celku, zapište.**

   a) *Ministerstvo mělo velký zájem o to, aby se záhada trilitů začala pomalu rozplétat.*

   GVV:

   A:

   A:

   b) *Co Romana Garbu, žijícího od roku 2001 v Dobřichovicích, přimělo, aby zběhl od profese námořního radiodůstojníka u Československých námořních lodí k archeologii?*

   GVV:

   A:

   A:

3. **Stanovte druh diateze ve větách uvedeného souvětí, podtrhněte a pojmenujte její výrazové prostředky, jak po sobě v souvětí následují.**

a) *Z uhlí z odkrytých ohnišť bylo radiouhlíkovou metodou zjištěno, že trilitové monumenty se používaly před 2400-1800 lety dříve, než se myslelo.*

Druh diateze:

Výrazové prostředky:

b) **Upravte souvětí tak, abyste jeho obsah vyjádřili v opačné diatezi.**

4. **Náležitým plošným grafem (na úrovni VŠ) znázorněte stavbu tohoto souvětí.**

Jedna z největších záhad arabské archeologie je, kdo trility postavil a k čemu sloužily, a protože se z 50 procent nacházejí u pohřebišť, jedna z teorií byla, že sloužily k uctívání předků, jenže žádné kosterní pozůstatky nebyly v okolí nalezeny.

5. **Zapište stručně a přehledně, jak jednotlivé teorie odpovídaly na otázky, kdo trility postavil a k čemu sloužily.**

	stavitel	účel
1.		
2.		
3.		
4.		

3. MORFOLOGIE

1. **Určete slovnědruhovou platnost slov užitých v textu:**

   a) *profese*

   b) *svůj*

   c) *právě* (3. odst. odshora, 5. ř.)

   d) *je* (3. odst. odshora, 5. ř.)

   e) *spousta* (1. odst. zespoda, 5. ř.)

2. **Určete deklinační vzor níže uvedených podstatných jmen:**

   a) *trilit*

   b) *tříkamení*

   c) *Jordánec*

3. **Určete třídu níže uvedených sloves:**

   a) *dokazovat*

   b) *prozradit*

4. **Utvořte**:

a) přechodník minulý činný pro ženský rod mn. č. od slovesa *přispět*

b) přechodník přítomný činný pro mužský rod j. č. od slovesa *odebírat*

c) příčestí trpné pro mužský rod j. č. od slovesa *prozradit*

d) 2. osobu jednotného čísla rozkazovacího způsobu slovesa *sloužit*

e) podstatné jméno slovesné od slovesa *probíhat*

5. **Uveďte latinský název pro 5. pád.**

6. **Napište latinský název pro vid.**

7. **Určete druh číslovky *50***

8. **Utvořte 6. pád pl. od podstatného jména** *archeolog*.

9. **Utvořte 7. pád pl. čísla od podstatného jména** *rok.*

4. LEXIKOLOGIE A TVOŘENÍ SLOV

1. K následujícím slovům přiřaďte jejich adekvátní slovotvorné charakteristiky.

	ohniště	*uctívání*
motivující slovo		
slovotvorný formant		
slovotvorná kategorie		
onomaziologicko-relační typ tvoření*		
slovotvorný postup		

*vybírejte ze škály – mutace, modifikace, transpozice

2. Vypište z textu

a) 2 hybridní kompozita:

b) antroponymum:

c) grafickou zkratku:

d) iniciálovou zkratku:

3. Následujícím slovům přiřaďte jejich způsob utváření. Vybírejte přitom ze škály: a) čistá kompozice, b) komplexní způsob kompozičně-konverzní, c) derivace sufixální, d) derivace prefixálně-sufixální.

tříkamení

námořník

mezinárodní

4. K níže uvedeným slovům cizího původu z textu napište jejich domácí významový jednoslovný ekvivalent (téhož slovního druhu). Respektujte přitom jejich lexikální význam v textu.

rituál

klima

5. FONETIKA, FONOLOGIE A PRAVOPIS

1. **Ve výpovědi je označena pauza** (OOO) **na různých místech. Vysvětlete, jakou funkci zde plní pauza:**

   Ti, co přišli brzy OOO zase odešli. Ti, co přišli OOO brzy zase odešli.

2. a) **Transkribujte následující věty (včetně slovního přízvuku):**

   K zachování trilitů přispělo bezpochyby příznivé pouštní klima. V současnosti databáze trilitů obsahuje 921 lokalit. Mnohé z nich byly objeveny prostřednictvím satelitních snímků.

   b) **K uvedené výpovědi vytvořte otázku doplňovací a pojmenujte druh jejího koncového intonačního průběhu.**

   c) **Určete znělost hlásky ř ve slovech:** *přispělo, příznivé, prostřednictvím* **a vysvětlete, čím je tato vlastnost ovlivněna:**

3. **Podtrhněte slova, na kterých je logicky umístěn <u>významový větný přízvuk</u>:**

   Někdo přicestoval vlakem, jiní se dopravili letadlem, někteří zvolili cestu lodí.

4. **Vysvětlete obsah termínů:**

   ortoepie:

   konkluzívní kadence:

   fonace:

5. **Uveďte fonémy, které se (s podtrženým) střídají na stejném místě kořenových morfémů slov v jejich tvarech a odvozeninách. Slova a tvary vypište!**

mí<u>ch</u>a .....

no<u>h</u>a .....

hl<u>a</u>s .....

6. **V následujících větách opravte všechny jazykové chyby:**

Teta si pochvalovala Demlovi básnické prózy. Žil jsem v domění, že budeme ze Zbiškem úsce spolupracovat i osobně. V mém rozhodnutí, změnit dodavatele elektřiny mně zvyklala sousedka. Pujčil sem si z knihovny Kunderovi Směšné lásky. Nabízené společenské kostými se mi nelíbili. Radost dětem udělaly nově vylíhnutý krokodýlý mláďata. V řecké mitologii jsou nimfi krásné vodní, lesní a horské bohyně či polo bohyně jichž posláním byl zpěv, tanec a zábava. Pomožme té babičce s nákupem vždyť sotva vyjde schody! Když nás naše neteř přišla pozvat na svadbu hodně nás to překvapilo neboť ještě ne dávno nám tvrdila, že pojede studovat do Spojených států Amerických. Skoušel se odreagovat a úlevu nacházel jen, když usedal za klavír. *Tisíce nenasitných bílých červů se podivně kroutili a prokousávali táci plných zbitků potravin z mísních restaurací. Uzenáče dovezené z Polska mě chutnali víc, než české. Davy lidí se sešli na Staroměstském náměstí, kde se řečníci vymezovali proti povinému očkování a vyzívali k tomu, aby se lidé nebáli bránit svobodu.*

ZA TRILITY DO OMÁNU

Záhadu rozplétá český archeolog

Má tři vysoké školy, ale žádnou nevystudoval v České republice. Na univerzitě v polské Gdyni se stal námořníkem, na dalších dvou, ve Velké Británii a v Itálii, archeologem. Co Romana Garbu (55), žijícího od roku 2001 v Dobřichovicích, přimělo, aby zběhl od profese námořního radiodůstojníka u Československých námořních lodí k archeologii a jak složitá byla cesta mezi mezinárodní archeologickou elitu?

Spolu s mezinárodní archeologickou expedicí TSMO (Trillith Monuments of Oman), již vede, se Roman Garba již několikátým rokem pokouší odhalit tajemství trilitových rituálů v Ománu. kde jsou velmi aktivní italští archeologové. A Garba měl to štěstí, že se ho ujal jejich vedoucí prof. Maurizio Tozzi. Zpočátku fotografoval různé objekty pro ministerstvo. To mělo velký zájem o to, aby se záhada trilitů začala pomalu rozplétat. Když získal archeologickou koncesi, mohl začít stavět svůj tým.

Trility („tříkamení") jsou jakési kamenné pyramidy stojící na platformě z drobných kamínků. U stojících kamenů je řada paralelních ohnišť, k nim navíc vždy patří čtyři kameny čtvercové. Jde o opakující konfiguraci vyskytující se většinou na odlehlých místech. Výzkum trilitů probíhá především v okolí přístavu Dakm. Právě tady je největší koncentrace trilitů, která dokazuje osídlení oblasti lidmi od paleolitu až do pozdní doby železné. K jejich zachování přispělo bezpochyby příznivé pouštní klima. V současnosti databáze trilitů obsahuje 921 lokalit. Mnohé z nich byly objeveny prostřednictvím satelitních snímků.

Z uhlí z odkrytých ohnišť bylo radiouhlíkovou metodou zjištěno, že trilitové monumenty se používaly před 2400-1800 lety dříve, než se myslelo. Datovací metoda OSL (Optically Simulated Luminiscence) prozradila, kdy sedimenty pod kameny viděly světlo naposledy. Vzorky se odebírají a zpracovávají ve tmě. OSL dělal pro archeology Mahmoud Abbas, Jordánec působící v Číně na Univerzitě věd o zemi ve Wu-Chanu.

Jedna z největších záhad arabské archeologie je, kdo trility postavil a k čemu sloužily. Protože se z 50 procent nacházejí u pohřebišť, jedna z teorií byla, že sloužily k uctívání předků. Jenže žádné kosterní pozůstatky nebyly v okolí nalezeny. Další teorie tvrdí, že je postavili obchodníci v období rozkvětu kadidlové stezky. Spousta z nich je ale mimo ni. Jiná zase, že šlo o jakési multifunkční pouštní kaple, které sloužily buď pro poutníky, nebo k uctění zemřelého, k oslavám narození, příchodu jara nebo dešťů. A další, že trility byly využívány k náboženským účelům nearabských kmenů žijících v těchto oblastech Ománu a Jemenu.

(Podle Mirky Paloncy)